

Järvi-Pohjanmaan kumppanuuspöytä 11.3.2021

Järjestöagentti Teija Matalamäki Järjestöt mukana muutoksessa -hankkeesta toivotti tervetulleeksi

Historiallisesti merkittävä ilta, Etelä-Pohjanmaan suurin kumppanuuspöytä – liekö maailmanennätysmallia tässäkin taustalla. Osallistujia oli linjoilla 71.

Järjestämässä Alajärven, Lappajärven ja Vimpelin kuntien lisäksi Järvi-Pohjanmaan perusturva, Järjestöt mukana muutoksessa ja soteuudistushanke sekä Leader Aisapari.

Kumppanuuspöytä on osallisuuden mahdollistaja. Kumppanuuspöydässä voivat kaikki olla mukana: paikalliset asukkaat, järjestöt, yritykset ja julkinen sektori. Lisäksi mukana Leader-ryhmä. Leader-ryhmät pysyvät maakunnassa ja auttavat kumppanuuspöytätoiminnan jatkamisessa, kun hankkeet loppuvat.

Kumppanuuspöytä auttaa tunnistamaan kehittämistarpeita ja etsimään niihin ratkaisuja. Kunta voi käyttää kumppanuuspöytiä asioiden valmisteluvaiheessa. Pöytä on poliittisesti sitoutumaton ja tiedotus on avointa.

Järjestöyhdyshenkilöt vievät asioita eteenpäin.

Kunta hyötyy järjestöistä ja järjestöjen toimintaedellytykset moninkertaistuvat, kun yhteistyö kunnan kanssa toimii

Kaupunginjohtaja Vesa Koivunen

Vaikuttava osallistujaluettelo. Kolmen kunnan yhteistyö syvenee koskemaan myös järjestöjä.

Liikunta-aalto-hanke on toiminut hyvänä veturina, Vapepan ja SPR:n kanssa neuvoteltu kumppanuussopimusta. Kolmas sektori koetaan tärkeänä yhteistyökumppanina ja palveluiden tuottajana

Vireä kolmas sektori on näyteikkuna koko yhteisön puolesta. Alajärvellä on talkoohenkikin voimissaan. Yrittäjäjärjestöjen kanssa elinkeinoneuvottelukunnassa mietitään, miten kaupungin ja yritysten voimavarat saadaan kohdennettua. Kaupan kehittämisryhmä miettii omalta osaltaan tapahtumia.

Kehittämisen kohde on juuri tämänkaltainen organisointi, että järjestöt saadaan laaja-alaisesti mukaan toimintaan.

E erityisen hyvää kolmen kunnan yhteistyö: tulossa vielä hurjia juttuja, kunhan korona saadaan selätettyä.

Sami Alasara

Tärkeän asian äärellä ollaan. Järjestöt ovat tärkeässä roolissa. Kuntien yhteistyö on uudella tasolla ja maaperä on erittäin otollinen järjestökumppanuudelle. Positiivisella otteella mennään yhdessä eteenpäin.

Uusin tempaus on iso esimerkki voimien yhdistämisestä. Uutisointi tavoittanut miljoonat ihmiset ja eteenpäin jatketaan yhdessä ja yhteistyössä periksiantamattomuudella.

Kumppanuudella on tärkeä sija Lappajärven toimissa. Pieneksi kunnaksi avustetaan isosti: kulttuuri-, liikunta- ja nuorisovastukset yhteensä 67 000 euroa. Muututaan isännistä kumppaneiksi. Löytyy valmiudet ja välineet monenlaiseen uuteen kumppanuuteen.

Sam Leijonanmieli

Mikä on kunta? Kunta ei ole kunnantalo, jossa parikymmentä virkamiestä tekee hallinnollista työtä, vaan kunta on järjestöt, ihmiset, aktiiviset organisaatiot, jotka tekevät asioita. Kunta koordinoi hallintoa ja rahoituksia, mutta ilman järjestöjä Vimpelissä olisi aika hiljaista. Jos kunnan pitäisi tuottaa kaikki seuratoiminnan liikuntapalvelut ym. eivät resurssit riittäisi mihinkään.

Yli 15 erilaista talkoohanketta tuettiin viime vuonna kylien kehittämisrahalla, joka on alustana kolmannen sektorin toimijoille.

Hienosti saatu osallistujia virtuaaliseen tapahtumaan. Äärimmäisen tärkeä tapahtuma jakaa ideoita.

Ikärakenne on muuttumassa nopeasti, kohta on eläkeikäisiä enemmän kuin koskaan Suomen historian aikana. Eläkeläiset ovat aktiivisia, toimintakykyisiä ja energisiä järjestötoimijoita: järjestötoiminnan reservi tulee kasvamaan entisestään. Eläkeläisissä asuu tietotaito ja osaaminen asuvat eläkeläisissä: sen resurssin käyttämättä jättäminen olisi suuri virhe. Ihan valtion tasolla tulisi järjestö- ja seuratoiminta integroida osaksi muuta virallista toimintaa.

Kolmen kunnan kesken tehty periaatepäätös, että hankkeet ja muut tehdään jatkossa yksissä tuumin. Tällä tulee olemaan positiivinen vaikutus myös järjestöjen yhteistyöhön.

Peruspalvelujohtaja Jaakko Anttila

Järvi-Pohjanmaan perusturvan toimialueella järjestöjen tuottaman palvelutoiminta on täysin korvaamatonta.

Järjestöt toimivat palveluntuottajina ja voivat tarjota asukkaille hyvinvointipalveluja siellä, minne perusturvan toiminta ei ulotu. Hyvinvoiva kuntalainen on Järvi-Pohjanmaan perusturvan suurin toive.

Järjestöt ja yhdistykset järjestävät korvaamatonta ennaltaehkäisevää toimintaa esimerkiksi liikunnan, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialueilla. Myös varautuminen, ruoka- ja vaateapu, ystävöiminta ja muu henkinen apu ovat tärkeitä.

Pyörää ei kannata keksiä uudestaan: kuntien ei kannata virkatyönä tehdä toimintaa, jota yhdistykset voivat tehdä tehokkaammin olemassaolevia rakenteita tai ammattitaitoa hyödyntäen. Yksi tärkeimpiä tekijöitä kuntien hyvinvointityössä on asukkaiden osallistuminen: järjestöjen ja yhdistysten kautta ihmiset pääsevät osallistumaan juuri heitä kiinnostaviin toimintoihin. Kun ihminen pääsee tekemään itse ja käyttämään osaamistaan, silloin kaikki hyötyvät.

Täysin ilmaiseksi ei hyvinvointityö tule. Kunnat voivat tarjota toimitiloja, osallistavaa budjetointia, avustuksia. Suhteellisen pienillä panostuksilla panostuksella saadaan isoja hyötyjä sekä veto- ja pitovoimaa.

Jarmo Vesa Järjestötalolta veti keskustelun. Alustuksista hän tiivisti ”tehdään yhdessä”. Järviseudun kunnat ovat päässeet yhteistyössä pitkälle. Vesa muistutti, että järjestöjen tulee tehdä yhteistyötä myös keskenään. Sen jälkeen käynnistyi keskustelu järjestöystävällisyyden kriteereistä:

1. Mahdollistaa asukkaiden aktiivisen osallistumisen

Minkälaisia osallistumisen mahdollisuuksia on tarjolla, koetteko saavanne osallistumisen paikkoja, kutsutaanko teitä esim. ideoimaan, pääsettekö vaikuttamaan päätöksentekoon, osallistuttekö kunnan toimintaan muulla tavoin, esim. asukasraadit, kyselyt? Miten osallistumisen kanavia voisi kehittää?

Etelä-Pohjanmaan muistiyhdistys tehnyt kuntien ja kuntayhtymien kanssa yhteistyötä yli 30 vuotta. Sekä paikalliset että muutkin yhdistykset tekevät myös keskenään yhteistyötä esimerkiksi OmaisOivan merkeissä. Muistiyhdistys toimii koko sairaanhoitopiirin alueella ja kotipaikka on Seinäjoella. Laaja-alaiset tahtovat unohtua paikallisesti, kun PRH:n rekisterissä tulee näkyviin vain Seinäjoen osalta, vaikka toimintaa on jokaisella paikkakunnalla. Muistiyhdistys saa Stealta avustuksia eikä hae paikallisia avustuksia. Parhaillaan kolme hanketta meneillään, ja työllistetään 8 henkilöä.

Alajärvi ja Vimpeli tekivät viime sotevalmistelussa yhteisen Sivistyskunta 2020 -kehittämissuunnitelman, jossa valmistauduttiin hyvinvointikuntaan. Suunnitelman ajoitus on vuosille 2020-22. Tavoitteet ovat yhtenevät järjestöystävällisen kunnan kriteereiden kanssa. Visio: Hyvinvointia ja sivistystä parempaa elämää varten. Kannustetaan osallisuuteen ja vaalitaan tasa-arvoa: järjestöjen ja yritysten vuosittaiset tapaamiset ohjelmassa ja palautekyselyt käytössä. Pyritään ohjaamaan ja kehittämään kaupungin sivistystoimen palvelua sellaiseksi, että kaikki tahot pääsevät osallistumaan.

Järjestötila on valmisteilla vanhaan sairaalaan Alajärven tk:n naapuriin.

Pyritään olemaan mukana myös pienimpien kuntalaisten kanssa lapsivaikutusten arvioinnin kautta.

2.Järjestöt tasavertaisina kumppaneina

Koetteko tasavertaista kumppanuutta, millaista yhteistyötä tehdään, onko teillä yhteistyösopimuksia esim. joidenkin tehtävien hoidosta kunnan/kuntayhtymän kanssa, miten järjestöjen tulisi osallistua tai näkyä enemmän tasavertaisina palvelujen tuottajina tai toiminnan tarjoajina julkisten tahon rinnalla?

Anne Kettula aloittanut EP:n sydänpiirin Iskua Etelä-Pohjanmaalle -hankkeessa. Kaikki 17 EP:n kuntaa on hankkeessa mukana. Sydäniskurin käytön oppiminen lisää turvallisuutta ja kylille hankittavat iskurit tuovat tasavertaisuutta kylillä ja keskustoissa asuvien välille.

Etelä-Pohjanmaan Diabets ry kattaa lähes kaikki EP:n paikkakunnat. Diabetes koskettaa valtavaa osaa suomalaisia. Hienoa että kumppanuuspöytiä järjestetään, niin saa tuntumaa siitä, millaista järjestötoiminta on kunnissa ja pääsee kertomaan oman yhdistyksensä toiminnasta.

Moms for kids ry:llä on Stean koronapoikkeustilanteeseen liittyvä hanke sekä yhteistyösopimus perusturvan ja kunnan toimijoiden kanssa. Tilkitään turvaverkkoa ja tehdään sosiaali- ja terveystoimen, perhetyön ja diakonian kanssa, EU:n hävikkiruokaa jaetaan 2 krt kuussa, lisäksi vaatepankkitoimintaa ym. Vuonna 2015 ensimmäinen jouluapukeräys Vimpelissä, nyt mukana myös Alajärvi ja Lappajärvi. Tuotetaan matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää toimintaa.

Muistiyhdistyksellä muistiluotsitoiminta, kylille kulttuurista -ikäihmisten virkistystoimintaa ja yhteistyötä diabetes- ja sydänyhdistyksen kanssa sekä kortteleihin kulttuurista -yhteistyötä. Kuntien ja kuntayhtymien kanssa ollut monenlaisia palvelutuotantotoimintaa, esimerkiksi muistineuvolatoimintaa aiemmin.

Aijjoos-toiminta kiitti Lappajärven kuntaa vuosikausien hyvästä ja luontevasta yhteistyöstä. Kuunnellaan toisiamme, saatu tiloja käyttää. Kunta tuli apuun, kun Maijalan tiloja ei koronan vuoksi saada käyttää – antoivat valtuustosalin käyttöön. Ikäihmisiä kutsuttu suunnitteluryhmiin. Suunnitteluissa myös järjestöt mukana. Asiakasohjausyksikkö luontevin kumppani perusturvan puolella. Vaikka Aijjoos-alueeseen kuuluu vain Lappajärvi, kerhoissa käy ja saakin käydä myös vimpeliläisiä ja alajärveläisiä.

Järvisseudun omaishoitajat toimii OmaisOivan merkeissä myös Kuusiokuntien alueella. Ajatuksena tukea omaishoitajia ja toimia edunvalvojana, antaa neuvontaa ja ohjausta sekä kehittää palveluja ja tukitoimintoja. Saanut avustuksia ja järjestää tapahtumia yhteistyössä muiden kanssa. Myös tiloja saatu hyvin käyttöön. Omaishoitajat eivät pysty lähtemään kauas, ja siksi on hyvä saada tiloja läheltä. Tiedotusyhteistyö pelaa hyvin esimerkiksi perusturvan kanssa – Alviina ohjaa asiakkaita yhdistykselle.

MLL Pohjanmaan piirillä on paljon yhteistyökumppaneita, tukihenkilötoimintaa ja lastenhoitopalveluita, perhekummitoimintaa, kaveritoimintaa ja ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toimintaa. Lisäksi myös sukupolvitoimintaa, kylämummit ja -vaarit, ja lukumummit ja -vaarit tukevat kouluilla sujuvan lukemisen toimintaa. Stea tukee ja yhteistyötä myös kuntien kanssa.

Alajärven 4H:lla ei ole yhteistyösopimuksia, mutta yhteistyössä tehdään laaja-alaista lapsi- ja nuorisotyötä. Perheille toimintaa, työllistetään nuoria, koulutetaan 4H-yrittäjiä, Osaava maakunnallisena toimintamuotona ja Apunasi-hanke Alajärven ja Vimpelin. Oppilaitosten kanssa yhteistyötä, luontoalan opiskelijoiden kanssa hoitoniitty, ympäristökasvatusta, kursseja ja tapahtumia. Leader-hanketoimintaa – Pysy polulla hankkeena Alajärven keskustan kuntoradan luontopolku ja uusi hanke yhteistyössä kirjaston kanssa alkamassa LuontoOn-hanke. Ollaan avoimia myös sopimuksille!

Alajärven Keidas on olohuone keskellä kylää, kaikki kaupungin asukkaat tervetulleita. Toiminnan ydin on yksinäisyyden lievittäminen. Kulunut vuosi on opettanut, että yksinäisyyttä on todella paljon. Yhteistyösopimuksia ei ole uusittu, on vanhat olemassa kaupungin ja seurakunnan kanssa. Päätyö asiakasohjausta. Sosiaalisen kuntoutuksen ohjaaja Keitaalla antamassa palveluohjausta kävijöille. Ohjuksen tarve kasvanut paljon viime vuosina. Ratkotaan asiakkaiden ongelmia ja ohjataan eteenpäin. Annetaan tiloja myös muiden ryhmien käyttöön. Keidas toimii neljättä vuotta Stean rahoituksella, kaupungilta saatu järjestöavustusta.

Kaikki eivät ehtineet kertoa omasta kuntayhteistyöstään, mutta kirjoittivat Teamsiin:

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry on valtakunnallinen järjestö. Tuemme ja ohjaamme kuntia niiden lakisäätteisessä tehtävässä ehkäisevän päihdetyön järjestämisessä. <https://ehyt.fi/koulutus-ja-tapahtumat/tukea-kunnille/>

Teemme järjestöyhteistyötä, meiltä voi ostaa mm. kouluille päihdekasvatustunteja ja tarjoamme sekä kuntien ammattilaisille että vapaaehtoisille järjestötoimijoille koulutuksia. EHYT tukee kuntien ehkäisevän päihdetyön suunnittelua. Ehkäisevä päihdetyö kuuluu kuntien perustyöhön. Ota yhteyttä, suunnitellaan lainmukaiset rakenteet ja vaikuttavat sisällöt yhdessä!

Liikenneturva tekee paljon yhteistyötä kuntien kanssa, esimerkkeinä kuntien liikenneturvallisuuksiryhmät, henkilöstökoulutukset, virtuaalioppitunnit yläkouluille ja toiselle asteelle. Järjestöjen kanssa järjestämme esimerkiksi ikääntyville teematilaisuuksia liikenneturvallisuudesta. Näitä on pidetty esimerkiksi omaishoitajille, Aijoos -kerhoille, eläkeliiton jäsenyhdistyksille. Lisätietoja heli.lintamo@liikenneturva.fi

Vimpelin kunnanjohtaja otti esille sen, että väki ikääntyy alueellamme. Tiedoksi teille se, että Liikenneturva, Muistiliitto, Diabetesliitto ja Sydänliitto ovat yhdessä laatineet verkkoaineiston ikääntyvän autonkuljettajan läheisille. Aineisto kannustaa puhumaan ajoterveydestä. Usein huoli herää, kun ikää ja sairauksia tulee. Aineisto julkaistaan kevään aikana osoitteessa www.liikenneturva.fi/puhuaajoterveydestä

Mielenterveyden keskusliitto | MTKL.fi Mielenterveyden keskusliitto on mielenterveysongelmia itse kokeneiden ihmisten järjestö. Kun tarvitset asiantuntijaa tai kaipaavat yhteisöä, löydät ne meiltä. [9168cd0c-uusialkukevat2021.pdf](https://www.mielenterveyskeskus.fi/9168cd0c-uusialkukevat2021.pdf) (mtkl.fi)

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu toimii kaikkien kuntien alueella valtakunnallisesti, paikallistoimikunnat täällä paikallisesti. Lisää tietoa: <https://vapepa.fi/maakuntatoimikunnat/vapepa-pohjanmaa/>

3. Järjestöystävällinen kunta nimeää järjestöyhdyshenkilön ja kutsuu järjestöjä koolle säännöllisesti

Järvi-Pohjanmaan kuntien järjestöyhdyshenkilöt:

Alajärvi: Marjo Salmenautio Alajärven vapaa-aikapalveluista

Vimpeli: Ari Takala, Vimpelin kunnan vapaa-aikasihteeri

Lappajärvi: Anssi Kuusela, Lappajärven kunnan vapaa-aikasihteeri

Kaksi seuraavaa kriteeriä käsiteltiin pienryhmissä:

4. Tarjoaako kunta järjestöjen käyttöön maksuttomia tiloja

5. Maksaako kunta järjestöavustuksia

Kirjaston kokoustila, Lehtimäen entinen kunnantalon tiloista peritään maksu

LaVella saa kunnalta lasten ja nuorten toimintoihin maksuttomia tiloja ja uusi liikuntahalli on rakentumassa. Jamin salilla on kova vuokra. Omia tiloja ei ole. Kentät ja kuntoradat ym. tulevat kunnalta maksuttomina. Lave saa kunnalta yleisavustusta ja jaostot kohdeavustuksia esimerkiksi hallivuokriin.

Eläkeliitto: avustukset kattavat kunnalle maksettavat vuokrat, tarvikeapua ym myös saatu

Ikäihmisille Aijjoos-leffat eläkeliiton ja kunnan kanssa Lappajärvellä koulun auditoriossa. Hyvä kokeilu.

Vimpelissä nuorisotalo ja liikuntahalli, hyvin tiloja käytössä.

Lehtimäen palvelutalosta ja nuorisoseurasta peritään vuokra, seurakunnan tila ilmainen.

Vimpelissä maksuttomia tiloja nuorisotalolla ja sivukylien kouluilla, jotka ovat poistuneet opetuskäytöstä. Myös liikuntahallilla alle 16-vuotiaiden vuorot ilmaisia.

Vimpelin hiihtoseuralla oma tila, vuokrataan myös muiden käyttöön.

Myös kylätaloja tarjolla kylillä käyttöön vuokrattavaksi. Vuokratulo on tärkeä varainhankinta yhdistyksille, jotka omistavat omia tiloja.

Kirjastoissa maksuttomia kokoontumispaikkoja, Lappajärvellä myös Taavintupa, koulut ja kunnantalo.

Alajärvelle toivottiin järjestöjen yhteistä tilaa vanhan sairaalan sijaan vanhaan matkahuoltoon, mutta vuokra on ilmeisesti kynnyskysymys. Lehtimäelle toivottiin maksuttomia tiloja järjestöille.

Keidas ja MLL kommentoivat myös, että pelkona on Stean avustusten pieneneminen. Kunnan yhteistyö tärkeää.

Alajärvellä 4H-kellarista kaupunki maksaa vuokran. Kouluilta peritään lautakunnan määräämä vuokra. Ylipainehallia tarjotaan veloitusetta esim. senioreille: hiekkatekonurmi kävelyalustana, ettei tarvitse jäätiköllä liukastella. Pallohallin kävely on ollut tärkeä palvelu: 70-80 senioria käy kävelemässä viikoittain.

Jokaisessa kunnassa maksetaan kohde- ja yleisavustuksia järjestöille juuri tähän aikaan vuodesta ja hakuajat ovat päättyneet. Vimpelissä kylien kehittämisraha tulee hakuun huhtikuussa.

6. Asukkaiden kokemuksien hyödyntäminen kunnan palveluissa

Miten hyvinvointia edistäviä palveluja kehitetään ja huomioidaanko paikkakunnan palveluissa esteettömyys?

Alajärvellä tavoitteena saada kaikki sivistystoimen tilat esteettömiksi vuoden 2021 loppuun mennessä, korona hidastanut toteutumista. Liikunta-aalto -hankkeella ym. edistetty yhdessä hyvinvointia.

Minna Huhtamäki-Kuoppala muistutti kognitiivinen esteettömyydestä: jokaisessa kunnassa yrityksiä, jotka ovat kehittäneet palvelujaan ikä- ja muistiystävällisiksi. Kaupoissa ja liikkeissä tarrat: muisti- ja ikäystävällinen yritys. Innokylästä löytyy toimintamalli: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/muisti-ja-ikaystavallinen-yritys-toimintamalli-yritysten-muisti-ja-ikaystavallisuuden>

Täältä löytyy myös oppaat ja videoita: <https://www.muistiyhdistys.fi/muisti-ja-ikaystavallisuuden-etel-pohjanmaa-hanke>

Reijo Kärnä kiitti liikuntajärjestöjen puolesta kaikkia kuntia: ilman latuja, kenttiä ja avustuksia toiminta olisi mahdotonta.

7. Järjestötoiminnasta viestiminen asukkaille

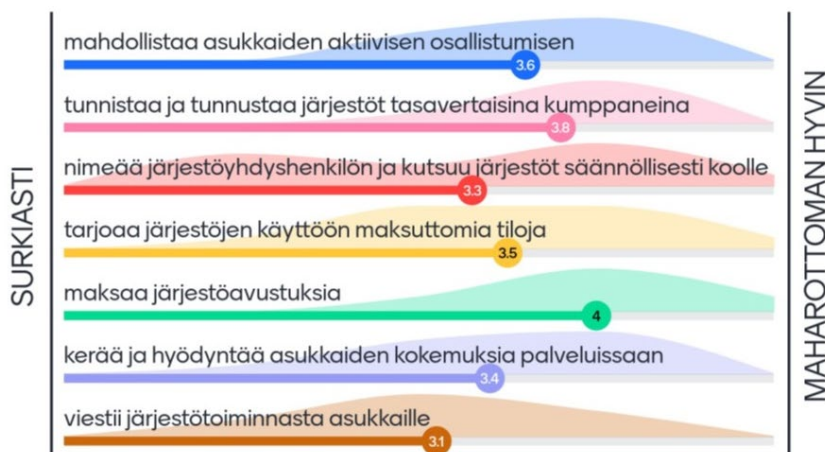
Onko kunnalla säännöllistä tiedottamista kuntalaisille ja tiedottaako kunta myös järjestöjen palveluista? Jakavatko kunnat ja järjestöt toistensa päivityksiä somessa? Se olisi tärkeää, koska kohderyhmä on sama. Kunta=ihmiset.

Lopuksi täytettiin menti-kysely järjestöystävällisyyden kriteerien toteutumisesta omassa kunnassa ja saatiin hyviä tuloksia. Arvosanoja voi antaa 1-5 välillä.

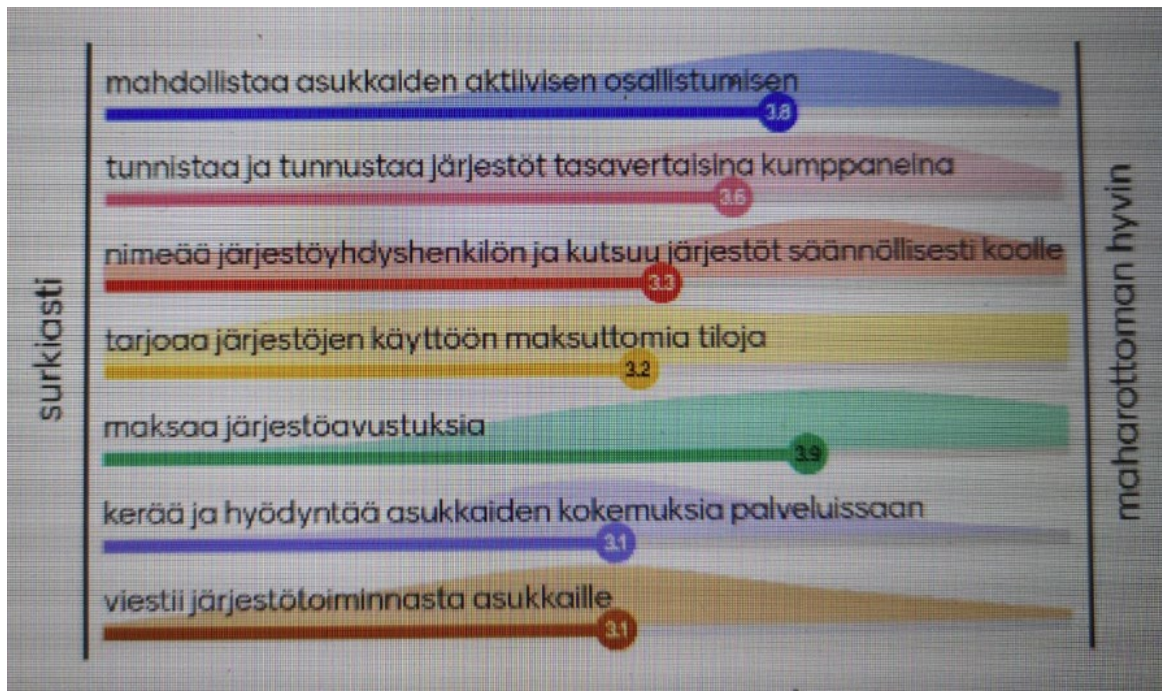
Vertailupohjana oli kuntajohtajafoorumissa tammikuussa saadut vastaukset:

Kuntajohtajafoorumi 26.1.2021

Miten järjestöystävällinen on sinun kuntasi?



Järvi-Pohjanmaan kumppanuuspöydän kyselyn tulokset:



Vesa Koivunen: Tilaisuuden järjestäjille suuri kiitos, on ollut mukava, hyödyllinen ja ajatuksia herättävä tilaisuus, tullut monta uutta asiaa. Kolmen kunnan voimat kerätään yhteen, kerätään mukaan mukaan kolmen kunnan järjestöt ja ryhdytään kokoontumaan säännöllisesti yhteen.

Teija Matalamäki: Kiitos keskusteleavasta illasta ja upeasta osallistujamäärästä. Mikään ei ole parempaa kuin se, että myötätuuli on takana, aurinko edessä ja ystävät vierellä. Kunta ja järjestöt ovat ystäviä parhaasta päästä!